

สรุปสาระสำคัญของการวิจัย

แนวทางการนำมาตรฐาน การศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

สรุปลสาระสำคัญของการวิจัย
แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ
สู่การปฏิบัติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

๓๗๙.๑๕๘ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๗ ๖๙๑ ๗ **สรุปสาระสำคัญของการวิจัย แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษา**

ของชาติสู่การปฏิบัติ กรุงเทพฯ : ๒๕๖๓

๕๐ หน้า

ISBN : ๙๗๘-๖๑๖-๕๖๔-๐๓๗-๔

๑. มาตรฐานการศึกษา - วิจัย ๒. ชื่อเรื่อง

สรุปสาระสำคัญของการวิจัย

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

สิ่งพิมพ์ สกศ. ฉบับที่ ๑๗/๒๕๖๓

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๕๖๔-๐๓๗-๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓

จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์เผยแพร่โดย กลุ่มมาตรฐานการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๙๙/๒๐ ถนนสุขุขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๒๕๑๒

โทรสาร : ๐ ๒๒๔๓ ๑๑๒๙

Website : www.onec.go.th

พิมพ์ที่ บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด

๑๙/๒๕ หมู่ ๘ ถนนเด็มรัก-หนองกวางเขน

ตำบลบางคูวัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๑๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๑๕๐ ๙๖๗๖-๘

โทรสาร : ๐ ๒๑๕๐ ๙๖๗๙

E-mail : 21centuryprint@gmail.com

Website : www.21century.co.th

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในรูปของกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE) ซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย ๔.๐ ประกอบไปด้วยคุณลักษณะขั้นต่ำ ๓ ประการ คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยมีคุณธรรม และค่านิยมร่วมเป็นพื้นฐาน ทั้งด้านความเพียร ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย และความเท่าเทียมเสมอภาค เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย ๔.๐ ที่สามารถธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเร่งชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีความเข้าใจอย่างชัดเจน ถูกต้องตรงกัน และให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ไปเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การส่งเสริม กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งเร่งดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดำเนินโครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ ในระดับนโยบาย ระดับการกำกับติดตาม การสนับสนุนส่งเสริม และระดับปฏิบัติ รวมทั้งศึกษากลไกการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ด้วยการวิเคราะห์จากต่างประเทศที่มีการจัดการศึกษาและมีแนวปฏิบัติที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ และนำข้อมูลมาสังเคราะห์ จัดทำเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทยสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือสรุปสาระสำคัญของการวิจัยโดยย่อ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้สนใจศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ศุขสิทธิ์ และ คณะผู้วิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตลอดจนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ร่วมกันศึกษาวิจัยจนประสบความสำเร็จ สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการวิจัยฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ไปสู่การปฏิบัติ ได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

(นายสุภัทร จำปาทอง)
เลขาธิการสภาการศึกษา

คำชี้แจง

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติในระดับนโยบาย ระดับการกำกับติดตาม การสนับสนุนส่งเสริม และระดับปฏิบัติ ๒) ศึกษา และวิเคราะห์ บทเรียนจากต่างประเทศเกี่ยวกับกลไกการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และ ๓) สังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ ในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ศึกษา บทเรียนจากต่างประเทศที่มีการจัดการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ และนำข้อมูลมาสังเคราะห์ จัดทำเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทยสู่การปฏิบัติ ที่มีประสิทธิภาพ จากการดำเนินการดังกล่าว ทำให้ได้ผลผลิตจากการทำงาน ๒ ส่วน ดังนี้

๑. รายงานผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

๒. เอกสารประกอบการวิจัย จำนวน ๔ เล่ม ดังนี้

- ๑) ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ
- ๒) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ : บทเรียนจากต่างประเทศ
- ๓) แนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติสำหรับประเทศไทย
- ๔) สรุปสาระสำคัญของการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่การปฏิบัติ

เอกสารฉบับนี้เป็นเอกสารประกอบการวิจัย เล่มที่ ๔ ซึ่งได้สรุปสาระสำคัญของรายงาน ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษา เนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญของงานวิจัยดังกล่าว

คณะทำงานวิจัย

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

บทสรุปผู้บริหาร

สรุปสาระสำคัญของการวิจัยแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัตินี้ เป็นการสรุปกระบวนการและขั้นตอนของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติโดยย่อ โดยได้ศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในระดับนโยบาย ระดับการกำกับติดตาม การสนับสนุนส่งเสริม และระดับปฏิบัติ วิเคราะห์บทเรียนกลไกการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ รวมทั้งสังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ มีการเก็บและรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถามออนไลน์ สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมทุกสังกัดทั้งระดับการศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการอาชีวศึกษา และระดับการอุดมศึกษา

สำหรับการบริหารจัดการเพื่อนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติจะบรรลุผลสำเร็จได้นั้น มีขั้นตอนการดำเนินงาน ๒ ช่วง คือ

ช่วงที่ ๑ ช่วงเชื่อมต่อกับและหาแนวทางที่เหมาะสม ดำเนินการ ดังนี้

- ๑) จัดทีมงานหรือหน่วยงานสนับสนุนการถอดบทเรียนเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาใช้ในการทำงาน
- ๒) ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจเชิงลึก โดยการจัดทำสื่อหลากหลายรูปแบบ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบ รวมทั้งมีสื่อออนไลน์เพื่อการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย
- ๓) วิเคราะห์งานปรับเปลี่ยนกลไกการสนับสนุน โดยการทำงานจะมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไปเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่ต่อเนื่อง
- ๔) เตรียมพร้อมบุคลากรด้วยการพัฒนา ฝึกฝนอบรม สร้างระบบ กลไก แรงจูงใจ ที่สามารถเชื่อมโยงสู่ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำคัญ ๔ กลุ่ม ได้แก่ บุคลากรสนับสนุนทางวิชาการ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอน
- ๕) กำกับ ติดตาม ประเมินผลและสนับสนุน
- ๖) นำร่องการทำงานเต็มรูปแบบเพื่อสร้างรูปธรรมในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

ช่วงที่ ๒ ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติและจัดระบบงาน ดำเนินการ ดังนี้

- ๑) จัดตั้งคณะทำงานที่ดูแลช่วยเหลือสนับสนุนและประเมินผลในภาพรวม มีภารกิจสำคัญ คือ สร้างเครือข่ายการทำงานเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากกันและกัน
- ๒) ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่ช่วยให้การสร้างการเข้าใจและรูปธรรมในการทำงาน

๓) พัฒนาบุคลากรทุกระดับการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเห็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๔) จัดทำสื่อแหล่งเรียนรู้ เครื่องมือการเรียนรู้ และงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้

อย่างไรก็ตาม ในบางประเด็นสามารถนำมากำหนดแนวทางการดำเนินการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยมีระดับความเข้มข้นใน ๔ ระดับ ดังนี้ **ระดับ ๑** การดำเนินการตามแนวทางเดิมที่เคยดำเนินการอยู่ **ระดับ ๒** การดำเนินการเพิ่มเติมจากการดำเนินการตามแบบเดิม **ระดับ ๓** การเร่งรัดและการดำเนินงานที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากเดิม และ **ระดับ ๔** การปฏิบัติที่เข้มข้น คือ ดำเนินการเชิงลึกอย่างเข้มข้นต่อเนื่องและจำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน

สำหรับประเทศไทยหากสามารถดำเนินการได้ครบทุกขั้นตอน ก็จะสามารถขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
คำชี้แจง	ค
บทสรุปผู้บริหาร	ง
สารบัญ	ฉ
สารบัญภาพ	ช

บทนำ

๑

ความสำคัญและความเป็นมา

๑

วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง วิธีการและขั้นตอนการวิจัย

๓

สรุปผลการวิจัย

๕

๑. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติ

๕

สู่การปฏิบัติของประเทศไทย

๒. ผลการศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ

๗

๓. ผลการสังเคราะห์แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

๒๑

๔. ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ

๒๔

สู่การปฏิบัติ

๕. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๓๒

ภาคผนวก

๓๓

รายชื่อคณะผู้ดำเนินการวิจัย

๓๔

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

๓๕

คณะทำงาน

๓๘

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑	๔
ภาพที่ ๒	๓๐
ภาพที่ ๓	๓๑

ความสำคัญและความเป็นมา

ในยุคปัจจุบันและในอนาคต โลกจะเปลี่ยนแปลง เต็มโต และเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว ในทุกมิติและเป็นไปในทิศทางที่หลายคนอาจคาดไม่ถึง เป็นโลกที่มีความผันผวน (Volatility) ไม่มีความแน่นอน (Uncertainty) มีความซับซ้อน (Complexity) และมีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน (Ambiguity) ซึ่งเกิดจากหลายเหตุผล โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผล

กระทบต่อการศึกษา และการเรียนรู้หลายด้าน อาทิ

๑) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้บุคคล / ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาและข้อมูลได้อย่าง สะดวกและรวดเร็ว การเรียนรู้เนื้อหาจากครู มีความจำเป็นน้อยลง แต่สิ่งที่ผู้เรียนต้องการ มากขึ้น คือ การพัฒนา “ทักษะกระบวนการ” ที่จะต้องใช้ในการจัดการกระทำกับข้อมูลมหาศาล ให้มีความหมาย และไปใช้ประโยชน์แก่ชีวิตของ ตนเองให้ได้ ๒) เมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้า การเดินทาง

ติดต่อไปมาหาสู่กัน และการเชื่อมโยงผ่านโลกออนไลน์

เกิดขึ้นอย่างมากมาย จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอาชีพหลากหลายช่องทาง เนื่องจาก ความต้องการของผู้บริโภคเปลี่ยนไปอาชีพเก่า ๆ หลายอาชีพจะหายไป และจะมีอาชีพใหม่ ที่เราไม่รู้จักเกิดขึ้น ที่สำคัญคือ เป็นอาชีพที่เกิดเร็ว และเปลี่ยนแปลงเร็ว จึงต้องเตรียมคน ในเรื่องทักษะการเป็นผู้ประกอบการและทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ๓) ในยุคนี้จะมีการแสดง ความคิดความเห็นอย่างเสรี และรวดเร็ว ผ่านสื่อต่าง ๆ จึงมักมีแนวคิดที่หลากหลาย และพบว่า ในหลายแนวคิดเป็นประเด็นถกเถียง (Controversial Issue) ไม่อาจลงข้อสรุปได้ จึงจำเป็นต้อง

พัฒนาทักษะ การคิด วิจัยรณญาณ การวิพากษ์ และวัฒนธรรมแห่งการตั้งคำถาม และ ๔) ในศตวรรษที่ ๒๑ ผู้เรียนต้องมีทักษะสำคัญที่จำเป็นในการใช้ชีวิต แม้หลายทักษะจะเป็นทักษะเดิม จึงต้องเพิ่มความเข้มข้น และความสามารถในการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่ซับซ้อน อีกส่วนหนึ่ง เป็นทักษะใหม่ที่ต้องบ่มเพาะและพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียน อาทิ ความรอบรู้ด้านการเงิน การเป็นผู้ประกอบการ ความรอบรู้ด้านพลเมือง ทักษะการสร้างสรรค์และการผลิตนวัตกรรม การคิดเชิงวิพากษ์ การร่วมมือร่วมพลัง ความเป็นผู้นำ และความสามารถในการปรับตัว

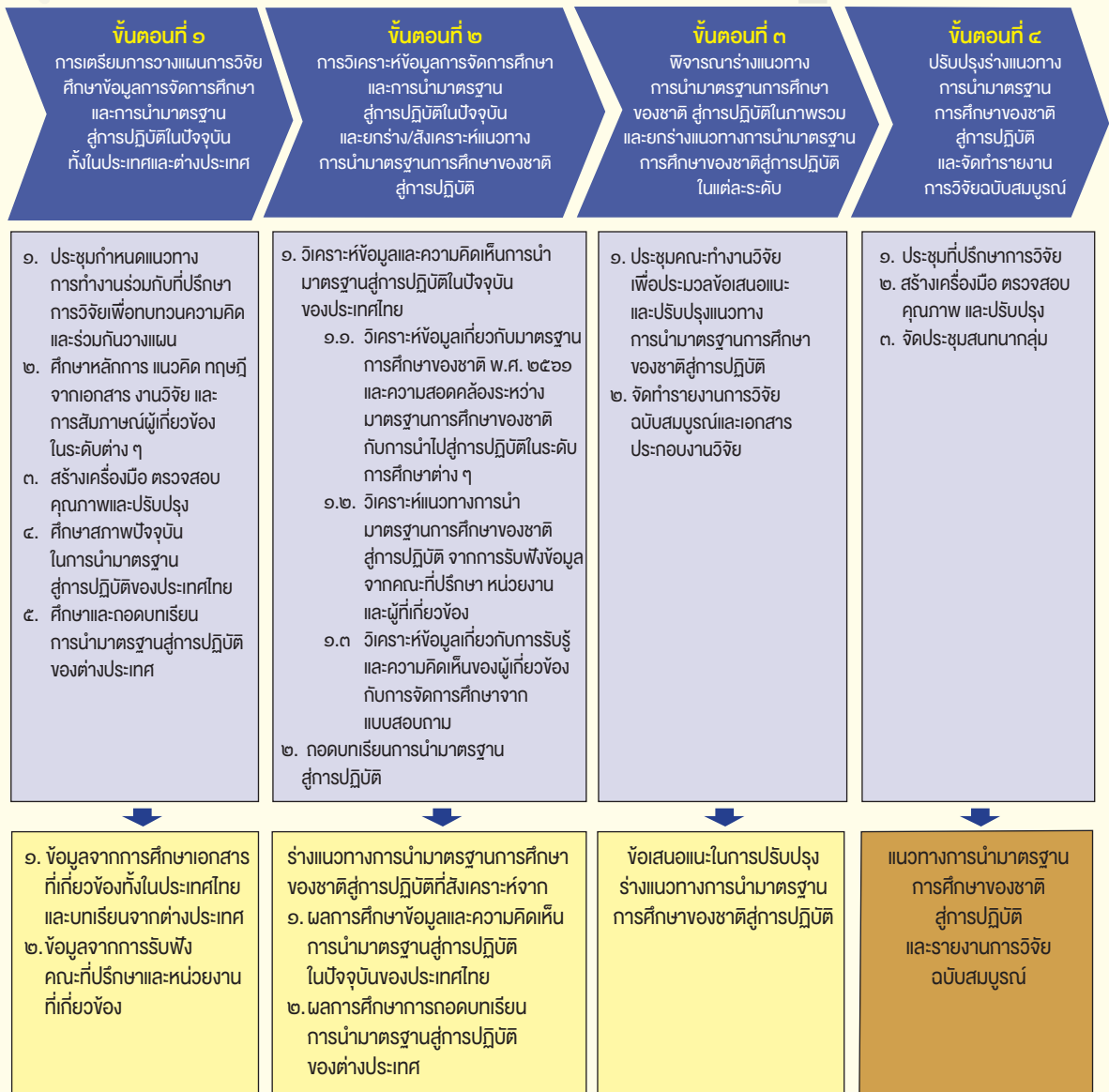
จากข้อมูลข้างต้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงมีความจำเป็นจะต้องพัฒนา มาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับใหม่ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้น ทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต อีกทั้งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษา ของประเทศ ที่มุ่งให้มีการจัดการศึกษาให้คนไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐาน มาตรฐานการศึกษา ของชาติที่จัดทำขึ้นในครั้งนี้ เน้นการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา โดยระบุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ๓ ด้าน ประกอบด้วย ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งถือเป็นลักษณะของคนไทย ๔.๐ ที่ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์การพัฒนา ประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก สำหรับ หลักการในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาตินั้น เน้นความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๙๐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ซึ่งเป็นไปเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและความสามารถสูง พัฒนาตนอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาส เท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมได้

ด้วยตระหนักว่า การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติมีความสำคัญ เป็นหัวใจของ การดำเนินงานจัดการศึกษา และมีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยง ตลอดจนส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายลักษณะ ทั้งส่วนนโยบาย ส่วนประสานงาน และส่วนปฏิบัติการ อีกทั้งมีภารกิจสำคัญที่เกี่ยวข้องหลายประการ โดยเฉพาะการบริหารจัดการในลักษณะใหม่ การเชื่อมโยงและปรับเปลี่ยนในส่วนของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยผู้เกี่ยวข้องแต่ละส่วน แต่ละภารกิจนั้น ผู้ปฏิบัติงาน ต้องมีความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดขึ้นอย่างชัดเจน อีกทั้งเข้าใจแนวทางในการ นำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติด้วย ที่สำคัญต้องวิเคราะห์ภารกิจ และจัดทำรายละเอียด การดำเนินการที่สอดคล้อง และเตรียมพร้อมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจบทบาทของตนเอง

ในการนำสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ ในการนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติขึ้น มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติในระดับนโยบาย ระดับการกำกับติดตามการสนับสนุนส่งเสริม และระดับปฏิบัติ เพื่อศึกษาแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ในปัจจุบันของหน่วยงานต่าง ๆ ของประเทศไทย เพื่อศึกษาบทเรียนจากต่างประเทศที่มีการจัดการศึกษา ได้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ โดยศึกษาทั้งในระดับนโยบาย โครงสร้างการดำเนินงาน แนวปฏิบัติ ระบบ และกลไกการประสานงานขององค์กร / หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมในการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง วิธีการและขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติในระดับนโยบาย ระดับการกำกับติดตาม การสนับสนุนส่งเสริม และระดับปฏิบัติ เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทเรียนจากต่างประเทศเกี่ยวกับกลไกการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และเพื่อสังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ในการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น ผู้ให้ข้อมูลผ่านออนไลน์ครอบคลุมทุกสังกัด จำนวน ๒๔๔ คน และผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มจำนวน ๔๙ คน โดยมีผู้เกี่ยวข้องในระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๒๒ คน การอาชีวศึกษา จำนวน ๑๔ คน และการอุดมศึกษา จำนวน ๑๓ คน ดำเนินการ ๔ ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ ๑ เตรียมการวางแผนการวิจัย ศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา และการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติในปัจจุบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการศึกษาและการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในปัจจุบัน และยกร่างสังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนที่ ๓ พิจารณาร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในภาพรวม และยกร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละระดับ และขั้นตอนที่ ๔ ปรับปรุงร่างแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ และจัดทำเอกสาร ๒ ชุด คือ รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และเอกสารประกอบงานวิจัยจำนวน ๔ เล่ม รายละเอียดการดำเนินการ เป็นดังแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ ๑ แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามออนไลน์ ใช้สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่ปรึกษาวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ ข้อมูลจากการศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา วิเคราะห์เนื้อหาแต่ละประเด็น สังเคราะห์ข้อสรุปแต่ละประเด็น ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทย

จากการศึกษาผลการดำเนินการการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของประเทศไทยในปัจจุบัน พบประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑) ทุกหน่วยงานต้นสังกัดในทุกระดับและประเภทการศึกษา มีการกำหนดและประกาศใช้มาตรฐานการศึกษา ก่อนการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในลักษณะคู่ขนานกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ

๒) มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดนั้น หน่วยงานได้กำหนดมาตรฐานด้านผู้เรียน และมาตรฐานด้านอื่นๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา

๓) หลังจากหน่วยงานต้นสังกัดได้มีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาแล้ว ทุกหน่วยงานมีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในลักษณะการชี้แจงเพื่อรับทราบข้อมูลผ่านสื่อเอกสาร และการประชุมต่างๆ แต่เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงและยังไม่เข้าถึงผู้ปฏิบัติงานและบุคลากร โดยเฉพาะครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นหน่วยปฏิบัติหลัก ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานและบุคลากรยังขาดความชัดเจนในการรับรู้และเข้าใจรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษา อีกทั้งแนวทางในการนำมาตราฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

๔) ในช่วงปัจจุบันการนำมาตราฐานการศึกษาสู่การพัฒนาหลักสูตร ทั้งระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากในขณะนี้ยังคงใช้หลักสูตรเดิม ดังนั้นในการนำมาตราฐานการศึกษาสู่การพัฒนาผู้เรียน สามารถดำเนินการในลักษณะการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติม และเชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนการสอน ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีตัวชี้วัดส่วนหนึ่งในหลักสูตรมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

๕) ในส่วนการจัดการอาชีวศึกษาได้มีการเชื่อมโยงมาตรฐานการอาชีวศึกษาสู่การพัฒนาหลักสูตรใหม่ในลักษณะหลักสูตรฐานสมรรถนะ

๖) ในส่วนการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษามีการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ประกาศใช้ แต่พบว่าสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังขาดแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ดำเนินการในลักษณะเตรียมความพร้อมในการทำงานเพื่อการดำเนินอย่างเต็มรูปแบบในปี ๒๕๖๒

๗) จากการปฏิบัติงานในปัจจุบัน ผู้เกี่ยวข้องได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นที่สำคัญในการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนหลายประการ คือ

(๑) สถานศึกษาหน่วยงานต้องสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง ชุมชน ท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

(๒) สถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของท้องถิ่น

(๓) การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยเปิดโอกาสให้สามารถพัฒนาหลักสูตรได้เอง

(๔) ปรับการเรียนการสอนให้เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์สาขาต่างๆ มากขึ้น โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการปฏิบัติจริง ให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เน้นการค้นคว้าด้วยตนเอง มีความเชื่อมั่นว่าครูที่ได้รับการพัฒนา จะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมตลาดแรงงานและประเทศ ช่วยลดภาระงานครูลง

(๕) หน่วยงานต้นสังกัดต้องทำหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม ดูแล ให้ความช่วยเหลือ และให้การสนับสนุน

(๖) ควรปรับเปลี่ยนการวัดและประเมินผลที่เน้นการประเมินตามสภาพจริง ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้คณะครูมีความรู้ด้านการวัดและประเมินผล

(๗) ในการดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ควรให้อิสระในการประกันคุณภาพและการประเมินคุณภาพตามบริบทและภารกิจของสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด โดยสถานศึกษาสามารถเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย **ตัวชี้วัด ความต้องการความสำเร็จ วางระบบขั้นตอน**การดำเนินงานอย่างชัดเจนร่วมกัน นำผลที่ได้จากการทำงานไปปรับและพัฒนางานได้จริงบนฐานความรับผิดชอบร่วมกัน และถือเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติต่อเนื่อง โดยเน้นการประเมินตามข้อเท็จจริงที่เน้นคุณภาพผู้เรียน

๒. ผลการศึกษาการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ของต่างประเทศ

จากการศึกษาการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ
ใน ๘ ประเทศ คือ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ แคนาดา ออสเตรเลีย
เยอรมนีโปรตุเกสและเม็กซิโกสามารถสรุปข้อมูลใน ๒ ลักษณะคือ

๒.๑ การจัดการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

การศึกษาปฐมวัย

ทุกประเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับ

การศึกษาปฐมวัย หรือระดับก่อนประถมศึกษา แต่ไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรระดับนี้มีความยืดหยุ่นสูง จุดหมายสำคัญเพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนในโรงเรียน และพัฒนาความเป็นตัวเองของเด็ก วิธีการหรือกระบวนการเน้นการจัดการที่ดีในสิ่งแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ ให้เด็กพัฒนาโดยองค์รวมตามธรรมชาติ ทุกประเทศมีนโยบายให้หลายฝ่ายร่วมมือกัน ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งครอบครัว อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น เนอร์สเซอร์รี่ ศูนย์เด็กเล็ก สถานเลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาล เป็นต้น

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา)

ทุกประเทศกำหนดเป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่กำหนดจำนวนปีแตกต่างกัน การกำหนดกรอบหลักสูตรระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มุ่งพัฒนาสมรรถนะของคนที่ให้สามารถเผชิญความท้าทายในอนาคต จำนวนชั้นปีในระดับประถมศึกษา ประมาณ ๕ - ๖ ปี ช่วงอายุ ประมาณ ๖ - ๑๒ ปี จำนวนชั้นปีระดับมัธยมศึกษา ประมาณ ๓ - ๔ ปี ส่วนใหญ่บังคับเรียนถึงอายุ ๑๕ ปี

ทุกประเทศกำหนดกรอบหลักสูตรด้านโครงสร้างเนื้อหา กิจกรรมหลักเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ หรือคุณค่าหลัก (Core Value) ทุกประเทศกำหนดกรอบหลักสูตรให้ส่งเสริมสมรรถนะหรือทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วยกลุ่มภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสำเร็จในชีวิต เป็นการพัฒนาสมรรถนะ มิใช่เพียงทักษะ ทุกประเทศร่วมโปรแกรมการประเมิน PISA ประเมินนักเรียนอายุ ๑๕ ปี สะท้อนถึงสมรรถนะของผู้เรียนด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โดยประเทศที่โดดเด่นในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยอ้างอิงจากผลการสอบ PISA (ปี ๒๐๑๕) ถ้าเรียงลำดับเฉพาะประเทศ ๘ ประเทศ

ที่ศึกษา และรวมประเทศไทยด้วย กลุ่มประเทศที่อยู่ในอันดับไม่เกิน ๒๐ ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ แคนาดา ออสเตรเลีย เยอรมนี สำหรับโปรตุเกสอยู่ในกลุ่มไม่เกินอันดับ ๓๐ ประเทศไทย และเม็กซิโกอยู่ในกลุ่มเกินอันดับ ๕ รายละเอียดของหลักสูตร มีดังนี้

หลักสูตรของสิงคโปร์กำหนดเนื้อหา ๓ กลุ่ม ได้แก่ ภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปะ จุดเด่นของหลักสูตรของสิงคโปร์ คือ กรอบหลักสูตรกำหนด Knowledge Skills และ Life Skills รวมทั้งกำหนดการทำโครงการสำคัญที่พัฒนาผู้เรียนในการกระทำหรือปฏิบัติที่มีคุณค่า

หลักสูตรของญี่ปุ่น มีการเพิ่มคาบเวลาเรียนภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และพลานามัย รวมทั้งได้กำหนดวิสัยทัศน์ทางการศึกษาของญี่ปุ่น เพื่อสร้างพลังแห่งการดำรงชีวิต

หลักสูตรของฟินแลนด์ มีจุดเด่นที่กระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการเรียนรู้บูรณาการสาระผ่านการเล่น เพื่อคุณภาพชีวิต ส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ คือ การคัดเลือกครูดีที่ทำงานหนัก มีแรงบันดาลใจ ครูสามารถเลือกหนังสือ วิธีสอน สื่อ และวัดประเมินผลเอง

หลักสูตรของแคนาดา แต่ละรัฐส่วนใหญ่กำหนดกลุ่มวิชาสำคัญ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ และวิชาเลือก ในการจัดการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการหาจุดอ่อนของผู้เรียนอย่างรวดเร็ว เพื่อช่วยเหลือเป็นพิเศษ

การอาชีวศึกษา

ประเทศที่จัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาได้โดดเด่น ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้มีการสนับสนุนความร่วมมือ และการควบคุมที่มีความเหมือนหรือสอดคล้องกัน คือ ๑) ความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการ ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ เยอรมนีมีรูปแบบทวิภาคี คือ เรียนทฤษฎีในโรงเรียน ฝึกงานในโรงงานที่กำหนดมาตรฐานการทำงานชัดเจน ออสเตรเลียกำหนดให้รัฐและเอกชนร่วมกันพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา สิงคโปร์มีหลักสูตร Polytechnic และหลักสูตรสำหรับ Institutes of Technological Education (ITE) ที่สถานประกอบการหรือภาคอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมทั้งการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการฝึกงาน ๒) การมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีความเท่าเทียม และ/หรือ นโยบายที่จะพัฒนาคนให้มีความสามารถสูง เยอรมนีมีนโยบายพัฒนาคน

ให้มีความสามารถสูง มีกฎหมายพื้นฐานให้สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคในการศึกษา มุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้ที่จะขับเคลื่อนประเทศ ออสเตรเลียยึดหลักการความเท่าเทียม และความเป็นเลิศ มีนโยบายการจัดการระบบการศึกษาเพื่อฝึกทักษะในการทำงาน สามารถแข่งขันในระดับโลกได้ สิงคโปร์ มีนโยบายขับเคลื่อนการศึกษา พัฒนาประชาชนที่มีบุคลิกภาพดี เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่า

การอุดมศึกษา

ประเทศที่จัดการศึกษาระดับการอุดมศึกษาและร่วมการจัดอันดับของ Times Higher Education World University Ranking (2020) ประเทศที่มีมหาวิทยาลัยอยู่ในกลุ่มไม่เกินอันดับ ๒๐ ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรเลีย แคนาดา ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้ให้อิสระสูงมากแก่มหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตร แต่ให้ความสำคัญต่อคุณภาพของบัณฑิต ทุกประเทศมีกรอบมาตรฐานคุณภาพ (Quality Framework) สามารถบังคับใช้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติผู้สำเร็จการศึกษา วุฒิการศึกษาต่างๆ ทุกประเทศส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยร่วมการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับโลก

จากการศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทต่างๆ ทั้ง ๘ ประเทศสามารถสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑. ทุกประเทศมีการกำหนดกรอบหลักสูตรให้ส่งเสริมสมรรถนะ หรือคุณค่าหลัก (Core Value) หรือทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสำเร็จในชีวิตในทุกระดับและประเภทการศึกษา ซึ่งในแต่ละระดับและประเภทการศึกษามีจุดเน้นของหลักสูตรที่ต่างกัน แต่มีความเชื่อมโยงกัน โดยในระดับการศึกษาปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนในโรงเรียนและพัฒนาความเป็นตัวเองของเด็กอย่างองค์รวม หลักสูตรมีความยืดหยุ่นสูงเน้นการจัดประสบการณ์ที่ดีในสิ่งแวดล้อมและบริบทต่างๆ **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) มีการกำหนดกรอบหลักสูตรด้านโครงสร้างเนื้อหา ประกอบด้วยกลุ่มภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และทุกประเทศร่วมโปรแกรมการประเมิน PISA เพื่อสะท้อนถึงสมรรถนะของผู้เรียนด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การอาชีวศึกษา มีจุดเด่น คือ การสร้างความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจ ส่วน**การอุดมศึกษา** ให้มหาวิทยาลัยมีอิสระสูงในการพัฒนาหลักสูตร แต่ให้ความสำคัญต่อคุณภาพของบัณฑิตโดยใช้กรอบมาตรฐานคุณภาพ (Quality Framework) เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติผู้สำเร็จการศึกษา ในการจัดการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

๒. ทุกประเทศมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาการศึกษาให้มีความรู้ มีความเท่าเทียม มุ่งพัฒนาคนให้มีความสามารถสูงเพื่อขับเคลื่อนประเทศ

๓. ทุกประเทศสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับการศึกษานอกโรงเรียนแม้จะไม่ใช้การศึกษาระดับบังคับ

๔. ทุกประเทศมีนโยบายให้ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งครอบครัว

๕. ประเทศฟินแลนด์ มีจุดเด่นด้านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้บูรณาการสาระวิชา ผ่านการเล่นเพื่อคุณภาพชีวิต

๒.๒ แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของแต่ละประเทศ

ในส่วนนี้จะเสนอแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติของแต่ละประเทศใน ๔ แนวทาง คือ ๑) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับ ๒) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และประเมินผล ๓) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ ๔) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

๑) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ พบว่า ประเทศที่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติไว้ชัดเจน ได้แก่ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ฟินแลนด์ ออสเตรเลีย ประเทศที่ใช้แนวคิดจากสภายุโรปกำหนดความสามารถหลักสำหรับผู้เรียน ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี และประเทศ

ที่มีแนวคิดสำคัญที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคตของผู้เรียน โดยแต่ละรัฐมีอิสระที่จะออกแบบมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งมาตรการและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ แคนาดา ซึ่งสรุปแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาได้ ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ รัฐบาลดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ โดยอาจดำเนินการในรูปของนโยบาย กฎหมาย หรือเป้าหมายการศึกษาระดับชาติ รูปแบบนี้เป็นแนวทางการบังคับใช้ของกฎหมายเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปตามระบบของกฎหมายด้านการศึกษาที่ชัดเจน การกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาที่มีนัยเชิงสั่งการที่ต้องดำเนินการตามอย่างเคร่งครัด มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานที่เป็นระบบชัดเจน และความต้องการปัจจัยต่าง ๆ สนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

แนวทางที่ ๒ รัฐบาลกำหนดเป็นเป้าหมายร่วม (Common Value) ระดับชาติที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้เป็นเป้าหมายคุณภาพอันพึงประสงค์ เพื่อให้เกิดการดำเนินการที่หลากหลาย

แต่มีเป้าหมายไปในทางเดียวกัน เอื้อให้เกิดการระดมทรัพยากรและการทำงานร่วมกันที่ยืดหยุ่น
แนวทางที่ ๓ รัฐบาลรัฐไม่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาหรือเป้าหมายร่วมที่ชัดเจน
ร่วมกัน แต่เปิดโอกาสให้หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในทุกระดับและประเภทได้ดำเนินการ
กำหนดมาตรฐานตามบริบทของตนเอง

ในการขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ พบว่า ประเทศ
ส่วนใหญ่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติโดยตรง และมี
บางประเทศที่ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง แต่ใช้วิธีการในการทำงานร่วมกันจากฝ่ายต่าง ๆ
ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปเป็นรูปแบบได้ ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ
และเป็นผู้ขับเคลื่อนโดยตรง ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย

แนวทางที่ ๒ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษากลาง
โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละฝ่ายไปดำเนินการตามบริบทและจุดมุ่งหมายของ
ตนเอง ได้แก่ ฟินแลนด์

แนวทางที่ ๓ ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ แคนาดา เม็กซิโก โดย
แคนาดามีสภารัฐมนตรีการศึกษาแห่งชาติออกนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาาร่วมกัน รัฐบาลกลางไม่มี
หน่วยงานรับผิดชอบด้านการศึกษา เม็กซิโกมีกระทรวงการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการ
การศึกษาแห่งชาติ และแต่ละรัฐรับผิดชอบด้านการศึกษาาร่วมกัน

นอกจากนี้พบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ
ทั้ง ๔ ประเทศ ดังนี้

ญี่ปุ่น ใช้กลไกเชิงกฎหมายในการขับเคลื่อนงาน มีแผนการศึกษาชาติเป็นการกำกับ
และควบคุมการทำงาน โดยเป็นแผนระยะยาว ทั้งนี้ มาตรฐานการศึกษาของชาติ (Course Study)
ทำหน้าที่เป็นเอกสารเชิงวิสัยทัศน์ของชาติ (Visionary Document) ที่ชัดเจนและใช้คำที่ทรงพลัง
มีเอกสารและงานวิจัยรองรับในการนำเสนอ ปรับปรุง และพัฒนามาตรฐาน รวมทั้งมีการกำหนด
ระยะเวลาในการพัฒนาหลักสูตรทุก ๑๐ ปี ช่วยให้ทุกภาคส่วนสามารถเตรียมการและขับเคลื่อน
คุณภาพไปด้วยกัน

โปรตุเกส มีการกำหนดความท้าทาย ๑๒ ประการ ที่ต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาการศึกษา
ควบคู่กับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ

เยอรมนี มีการกำหนดระดับการให้คะแนนของการวัดผลการศึกษา จะต้องผ่านข้อตกลง
ระหว่างรัฐ เพื่อให้เป็นมาตรฐานใช้ร่วมกันทั่วประเทศ โดยรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม
ของแต่ละรัฐดูแลในขอบข่ายของการศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและวัฒนธรรม

เม็กซิโก สร้างโมเดลการศึกษาใหม่เป็นการศึกษาเพื่ออรรถภาพและความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ๑) การปฏิรูปทางครูศาสตร์ (Pedagogical Reform)

๒) โรงเรียนที่เป็นหัวใจของระบบ (Schools at the Heart of the System) ๓) การอบรมหลักสูตรเบื้องต้นสำหรับครูและการพัฒนาอาชีพครู (Teachers' Initial Training & Professional Development) ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคในการจัดการศึกษา (Equality & Inclusion) และ ๕) ธรรมาภิบาล (Governance) มีความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่สำคัญ มีการจัดทำประชาพิจารณ์ และมีข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ รวมถึงครู ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการจำนวนมาก

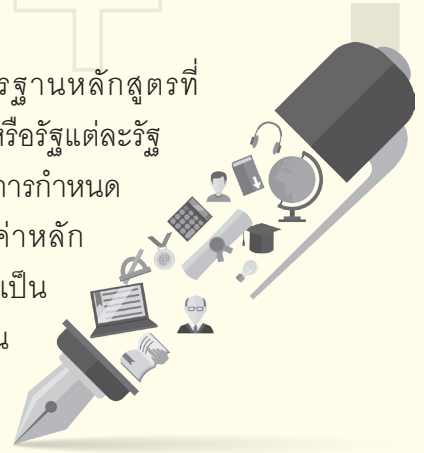
๒) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผล

จากการศึกษาด้านแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการประเมินผล มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

(๑) การกำหนดนโยบายในการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร ประเทศส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบาย กฎหมาย และยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนการนำมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ มีหน่วยงานและคณะกรรมการที่มีหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(๒) การเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร ในประเทศส่วนใหญ่ รัฐบาลกลางหรือรัฐกำหนดกรอบโครงสร้างหลักสูตรด้านเนื้อหา ด้านคุณค่าหรือสมรรถนะ ด้านทักษะสำคัญกรอบโครงสร้างหลักสูตร เน้นมาตรฐานการศึกษาของชาติ เน้นสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ส่วนกลางกำหนดกรอบในการพัฒนาหลักสูตร กำหนดขั้นตอนหลักและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรเอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศที่มีหลายรัฐนั้น รัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดนโยบายหลักด้านการศึกษา ส่วนระดับรัฐและเขตปกครองพิเศษ มีนโยบายเพิ่มเติมและดูแลการพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา รวมทั้งกำหนดกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ตามที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งจากการศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร สามารถสรุปได้ ๒ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ มีการกำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ จากรัฐบาลกลางหรือรัฐแต่ละรัฐ โดยทุกประเทศที่มีการกำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตร จะมีการกำหนด ๒ ส่วนหลักที่เหมือนกันในหลักสูตร คือ ส่วนที่เป็นคุณค่าหลัก (Core Value) หรือ สมรรถนะ (Capabilities) และส่วนที่เป็นโครงสร้างเนื้อหา (Learning Areas) นอกจากนี้ ยังมีส่วนอื่นเพิ่มเติม เช่น ออสเตเรียมีส่วนของการบูรณาการข้ามหลักสูตร (Cross - Curriculum Priorities) เม็กซิโกมีส่วนที่ให้อิสระในการจัดหลักสูตร สำหรับประเทศที่ใช้แนวทางนี้ ได้แก่ โปรตุเกส เยอรมนี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย เม็กซิโก

แนวทางที่ ๒ มีหลักสูตรค่อนข้างหลากหลายยืดหยุ่นได้แก่ฟินแลนด์ แคนาดา โดยฟินแลนด์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างยืดหยุ่น และมีโรงเรียนเป็นแบบผสม (Comprehensive School) ที่มีหลักสูตรที่ผสมผสานสายสามัญกับสายอาชีพเนื่องจากความหลากหลายของประชากร และแคนาดา มีหลักสูตรค่อนข้างหลากหลาย ยืดหยุ่น เพราะแต่ละรัฐรับผิดชอบการศึกษาเอง

สำหรับการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา มีหลักสูตรที่หลากหลายมุ่งเน้นทักษะและการประกอบอาชีพ ร่วมมือกับสถานประกอบการ ฝึกอบรมที่ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของชุมชน และมีหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ เช่น หลักสูตรฝึกอบรมก่อนทำงาน หลักสูตรฝึกทักษะระดับกลาง เยอรมนี และออสเตรเลีย มีการกำหนดคุณสมบัติสมรรถนะ และระดับทักษะของผู้ได้รับการศึกษาประเภทอาชีวศึกษา

(๓) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกประเทศมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและค่านิยมตามมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นด้านทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้วิธีเรียน ซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่สั่งสม ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตมุ่งสู่การพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้างความสัมพันธ์ และมุ่งสู่คุณสมบัติในการทำได้ด้วยตัวเอง และความรับผิดชอบ ทั้งนี้ ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มีจุดเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ดังนี้

ระดับการศึกษาปฐมวัย เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาให้มีความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ การเล่น และการสืบเสาะ

ระดับประถมศึกษา เน้นให้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้จากการทำโครงการส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะ พัฒนาความเข้มแข็งในการอ่านการเขียน คณิตศาสตร์ และการค้นคว้า

ระดับมัธยมศึกษา เน้นการใช้วิธีการใหม่ ๆ ใช้สื่อดิจิทัล ช่องทางสื่อสาร เพื่อจัดการเรียนการสอน พัฒนารายบุคคล พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการคิดระดับสูง และการอาชีวศึกษา เรียนวิชาในโรงเรียนควบคู่กับภาษา ปฏิบัติในสถานประกอบการ โรงงาน บริษัท ห้างร้าน

(๔) การวัดและประเมินผล ในทุกประเทศ ครูเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลผู้เรียน โรงเรียนรับผิดชอบกำหนดและดำเนินการวัดและประเมินผู้เรียนเอง บางโรงเรียนอาจจัดสอบเฉพาะวิชาหลัก ในฟินแลนด์โรงเรียนต้องแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน หากผู้เรียนได้คะแนนไม่ดีในหลาย ๆ วิชา ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต้องร่วมมือกันช่วยเหลือผู้เรียน ทั้งนี้ ในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ดังนี้

ระดับประถมศึกษา เน้นการวัดและประเมินผล เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency - Oriented Feedback) ไม่เน้นการสอบที่มีการแข่งขันสูง รวมทั้งใช้วิธีวัดจากการแสดงออกโดยการพูดมากกว่าการสอบอย่างเป็นทางการ

ระดับมัธยมศึกษา ผู้เรียนอายุ ๑๕ ปี เข้าสู่วิธีการสอบ PISA และมีการกำหนดกรอบการประเมินผลการปฏิบัติ สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การอาชีวศึกษา เน้นความร่วมมือกับสถานประกอบการในการประเมินทักษะผู้เรียน ในประเทศส่วนใหญ่ มีการทดสอบตามมาตรฐานและมีการประเมินระดับชาติที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการ หรือหน่วยงานของรัฐ ออสเตรเลียและเยอรมนี มีการประเมินผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ ขณะที่เม็กซิโกยกเลิกการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ มีผลกระทบทำให้ครูตีวผู้เรียนเพื่อสอบ

จากการศึกษาด้านการเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การพัฒนาหลักสูตร ทั้ง ๘ ประเทศ มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้ *โปรตุเกส* มีหน่วยพัฒนาหลักสูตรรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรโดยตรง *เม็กซิโก* มีการกำหนดกรอบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนระดับการศึกษาปฐมวัยถึงขั้นพื้นฐาน ๑๑ สมรรถนะ และใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาและการสื่อสาร การคิดทางคณิตศาสตร์ การเข้าใจโลกธรรมชาติและโลกสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ความสามารถทางอารมณ์ สังคมและโครงการ การทำงานเป็นทีมและการร่วมงาน การเป็นพลเมืองและชีวิตทางสังคม การสื่อสารและการชื่นชมทางศิลปะ การดูแลสุขภาพ การดูแลสิ่งแวดล้อม และความสามารถด้านดิจิทัล *ญี่ปุ่น* กระทรวงศึกษาธิการกำหนดกรอบหลักสูตร แต่ให้ครูมีโอกาสออกแบบการเรียนการสอนอย่างอิสระเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน การสอนในวิชาต่างๆ กำหนดให้ปลูกฝังจิตใจที่สมบูรณ์ในร่างกายที่แข็งแรงด้วยโรงเรียนจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อพัฒนาการพึ่งตัวเองได้ การร่วมมือกับผู้อื่น การตระหนักในกฎเกณฑ์ของสังคม และการมีจิตสาธารณะ กระบวนการเรียนหลัก

มี ๓ ระยะ คือ ฟังบรรยาย ทดลองใช้ความรู้ และฝึกปฏิบัติ ให้ชำนาญ **ฟินแลนด์** มีแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon - based Learning) ควบคู่กับการสอนเน้นเนื้อหา (Subject - based Instruction) ในชั้นเรียนใช้ ๒ ภาษา คือ ฟินนิช และภาษาอื่น และเน้นการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน (Reading for Pleasure) มีการปฏิรูปด้านการสอนกำหนดให้ลดการเรียนแบบท่องจำ เพิ่มกระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้ กำหนดให้ห้องเรียนมีนักเรียนไม่เกิน ๒๐ คน เพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์และประสิทธิภาพการเรียน ครูมีอิสระในการเลือกวิธีสอน การคัดเลือกครูใช้เกณฑ์มาตรฐานสูงมากทั้งความสามารถและคุณสมบัติ หลักปฏิบัติสำหรับครู คือ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พิจารณาการเรียนและช่วยเหลือด้านการเรียนของผู้เรียนโดยตั้งใจผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ธรรมชาติ สังคม เห็นคุณค่าในการเรียน และชื่นชอบวัฒนธรรม

๓) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาของ ๘ ประเทศ พบว่าทุกประเทศมีระบบการประกันคุณภาพที่มีการเชื่อมโยงการประกันคุณภาพกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ แบ่งออกเป็นประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ทั้งที่มีความสอดคล้องและแตกต่างกัน โดยสรุป ดังนี้

(๑) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีการดำเนินการทั้งระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก โดยมีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ และบทบาทหน้าที่ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ มีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก โดยการประกันคุณภาพภายในดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเอง แต่การประกันคุณภาพภายนอกมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง โดยการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาเอง ได้แก่ ไปรตุเกส เยอรมนี

แนวทางที่ ๒ มีระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกโดยมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นจากภาครัฐ หรือหน่วยงานที่รัฐบาลให้การรับรอง ร่วมดำเนินการในการประกันคุณภาพ ได้แก่ ประเทศที่ดำเนินการโดยหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับกระทรวงศึกษาธิการโดยตรง ได้แก่ สิงคโปร์ และหน่วยงานที่อาศัยความร่วมมือในการดำเนินการจากหน่วยงานหลายภาคส่วน ได้แก่ ญี่ปุ่น เม็กซิโก

แนวทางที่ ๓ ไม่มีระบบการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา แต่มีระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูผู้สอน ให้ความไว้วางใจและเสรีภาพในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนดไว้ พร้อมมีนโยบายในการสนับสนุนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ฟินแลนด์

(๒) การขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพของแต่ละระดับ พบว่า แต่ละประเทศมีการกำหนดกลไกในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและชัดเจน เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(๓) การกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการประกันคุณภาพการศึกษา

ในแต่ละประเทศจะมีการกำหนดช่วงระยะเวลาสำหรับการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น สิงคโปร์ กำหนดกรอบการประกันคุณภาพ ๔ ปี โดย ๓ ปีแรกเป็นการประเมินตนเอง ปีที่ ๔ เป็นการประเมินภายนอก ญี่ปุ่นกำหนดให้สถานศึกษาต้องได้รับการประเมินภายนอกอย่างน้อย ๑ ครั้ง ในรอบ ๗ ปี แต่ถ้าเป็นหลักสูตรจะได้รับการประเมิน ๑ ครั้ง ในรอบ ๕ ปี

(๔) การใช้ประโยชน์จากผลการประกันคุณภาพการศึกษา

ประเทศส่วนใหญ่จะมีการระบุให้มีการนำผลจากการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ประโยชน์ไว้อย่างชัดเจนเพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนา ทั้งระดับนโยบายการจัดการศึกษา รวมทั้งการวัดและประเมิน โดยมีการนำผลจากการวิจัยและพัฒนาเป็นฐานสำหรับนำไปพัฒนาจุดแข็งและแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อนต่อไป ซึ่งการวิจัยช่วยให้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและวางแผนการศึกษา และใช้เป็นแนวทางการในการกำกับ ควบคุมคุณภาพการศึกษาของแต่ละระดับโดยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประกันคุณภาพจะให้คำแนะนำเพื่อพัฒนา สนับสนุน มากกว่าการตรวจสอบหรือควบคุม เช่น เยอรมนี ออสเตรเลีย สิงคโปร์

นอกจากนี้พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจในการทำงานแต่ละประเทศ ดังนี้ แคนาดา มีการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานโดยกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นหนึ่งในกระบวนการทำงาน ฟินแลนด์ ไม่มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในทุกระดับการศึกษา แต่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผู้สอนทุกระดับการศึกษา พร้อมทั้งมีนโยบายที่จะสนับสนุนและส่งเสริมอย่างเป็นระบบ โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานการศึกษาแห่งชาติฟินแลนด์และสภาประเมินผลการศึกษา *ออสเตรเลีย* มีการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายและนโยบายระดับชาติ

โดยกำหนดความสำเร็จในการประเมินแห่งชาติ มุ่งเน้นที่ ๑) ความรู้ ๒) การคำนวณ ๓) พลเมือง และความเป็นพลเมือง ๔) ความรู้ด้านไอที และ ๕) ความรู้วิทยาศาสตร์ รวมถึงการเชื่อมโยงผลลัพธ์ของผู้เรียนเทียบเคียงกับระดับนานาชาติ เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนกับนานาชาติ และ *โปรตุเกส* มีระบบการให้ความสำคัญกับสถานศึกษา และการประเมินที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยมีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ในกรณีที่สถานศึกษาไม่เห็นด้วยกับผลการประกันคุณภาพ คณะกรรมการสามารถยื่นคำร้องต่อศาลปกครองได้

๔) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาทั้ง ๔ ประเทศ พบว่าส่วนใหญ่มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วนและมีการดำเนินการหลายแนวทางซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

(๑) แนวทางการกำกับติดตามในแต่ละระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาปฐมวัย ในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยไม่จัดอยู่ในส่วนของการศึกษาภาคบังคับ มีเพียงการกำหนดกรอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้อย่างกว้างๆ ดังนั้น ในการกำกับติดตามและประเมินผลในระดับการศึกษาปฐมวัยนี้ จึงมีอิสระสูงในการจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานที่มีส่วนในการรับผิดชอบร่วมกัน เช่น โปรตุเกส แคนาดา เม็กซิโก

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ในระบบการกำกับติดตามการจัดการศึกษาของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษามีระบบความร่วมมือกับหลายภาคส่วน และมีการกำหนดบทบาทของรัฐบาลกลางและท้องถิ่นที่ชัดเจน มีการให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน เช่น ญี่ปุ่น แคนาดา เยอรมนี

ระดับการอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่มีระบบการกำกับติดตามโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และคำนึงถึงความต้องการของสถานประกอบการ และตลาดแรงงานเป็นหลัก การจัดการศึกษาจึงเน้นเรื่องของการพัฒนาสู่อาชีพ เน้นการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็น และเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานทางการศึกษากลาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการอาชีพ เช่น แคนาดา เม็กซิโก

ระดับการอุดมศึกษา ในการกำกับติดตามและประเมินผล มีการกำหนดบทบาทผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบ โดยมีรูปแบบของการดำเนินการติดตามแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเป็นระบบการรับรองคุณภาพ

(๒) การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ

ในการกำกับติดตามและการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและการประเมินไว้อย่างชัดเจน ทั้งที่กำหนดบทบาทหน้าที่โดยตรง และบทบาทหน้าที่แบบมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการศึกษาสรุปเป็นรูปแบบได้ ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานโดยตรง ซึ่งอาจจะมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้กับหน่วยงานที่มีอยู่เดิม หรืออาจเป็นการจัดตั้งสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นการเฉพาะเพิ่มเติมขึ้นใหม่ เช่น สิงคโปร์ เยอรมนี

แนวทางที่ ๒ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามและประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา โดยมีการกระจายอำนาจในการกำกับติดตามและประเมินให้กับส่วนของภูมิภาค หรือท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินดังกล่าวเพื่อให้บรรลุตามกรอบคุณภาพที่กำหนด เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา โปรตุเกส

แนวทางที่ ๓ ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับติดตามโดยตรง แต่มีวัฒนธรรมในการทำงานบนพื้นฐานของความไว้วางใจ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้แก่ ฟินแลนด์

นอกจากนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้ *ฟินแลนด์* มีระบบการกำกับติดตามที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญของการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ จนสร้างวัฒนธรรมในการทำงานที่มีความไว้วางใจ เชื่อมั่น และความรับผิดชอบร่วมกัน เน้นการสร้างกำลังใจ แรงบันดาลใจ และการเสริมพลังอำนาจทดแทนการควบคุม เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชนท้องถิ่น และมีการจัดระบบสนับสนุน เช่น การจัดงบประมาณในการใช้จ่ายที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพให้บรรลุตามกรอบคุณภาพการศึกษาที่กำหนด *สิงคโปร์และเยอรมนี* มีการใช้กลไกการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการในการกำกับติดตามการทำงาน โดยใช้ฐานข้อมูลร่วมกันแบบ Big Data ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการกำกับติดตามในการทำวิจัยดังกล่าวเป็นการเฉพาะ เช่น ในสิงคโปร์ กำกับโดยสถาบันพัฒนาครูแห่งชาติสิงคโปร์ (NIE) ส่วนในเยอรมนี กำกับโดยสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (IQB)

จากผลการศึกษาคัดต้นในการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ทั้ง ๔ ประเทศ พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. ทุกประเทศมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่จำเป็น และกำหนดคุณค่าหลัก (Core Value) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเท่าเทียม มุ่งพัฒนาคนให้มีความสามารถสูงเพื่อขับเคลื่อนประเทศ โดยแต่ละประเทศมีการกำหนด ผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน และสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ในเม็กซิโก มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่สำคัญมีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อกำหนดมาตรฐาน มีนโยบายให้ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือกัน จัดการศึกษา ทั้งชุมชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน รวมทั้งผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้มาตรฐาน การศึกษาที่กำหนด

๒. มีนโยบายส่งเสริมการนำมาตราฐาน การศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติด้านหลักสูตร การเรียนการสอนที่ชัดเจน ระบุคุณสมบัติ ผู้เรียนชัดเจน กระชับ เข้าใจได้ตรงกัน บางประเทศ ใช้กลยุทธ์เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ที่พึง ประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เช่น ไปรตุเกสมีการกำหนดความท้าทายสำคัญ ๑๒ ประการ ที่เน้นการพัฒนาทักษะการทำงาน ที่มีประสิทธิภาพ แคนาดาใช้กลยุทธ์ความสำเร็จของนักเรียนมาใช้ในการค้นหาจุดอ่อนของนักเรียน ได้อย่างรวดเร็วและให้การช่วยเหลือแบบพิเศษ เป็นต้น

๓. มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่ส่งเสริมการทำงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนา การกำกับติดตาม และประเมินหลักสูตร การวิจัยผลการประเมินเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ตลอดจน การนำมาตราฐานสู่การปฏิบัติทั้งระดับรัฐบาลกลาง และระดับรัฐหรือท้องถิ่น

๔. มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและกำหนดบทบาทที่ชัดเจน โดยรัฐทำหน้าที่ส่งเสริม การนำมาตราฐานสู่การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผลการศึกษา ท้องถิ่นรับผิดชอบ การดำเนินการในระดับสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถสร้างมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามบริบทของตนเองได้ในระดับสากล ในญี่ปุ่นมีการหนุนเสริม ให้มาตรฐานการศึกษาบรรลุเป้าหมายโดยรัฐบาลกลางออกมาตรการและแนวทางในด้านต่าง ๆ ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

๕. ใช้กรอบสมรรถนะในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และประเมินผลตามสมรรถนะของผู้เรียน เน้นการเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่การนำไปประยุกต์ใช้และชีวิตการทำงาน

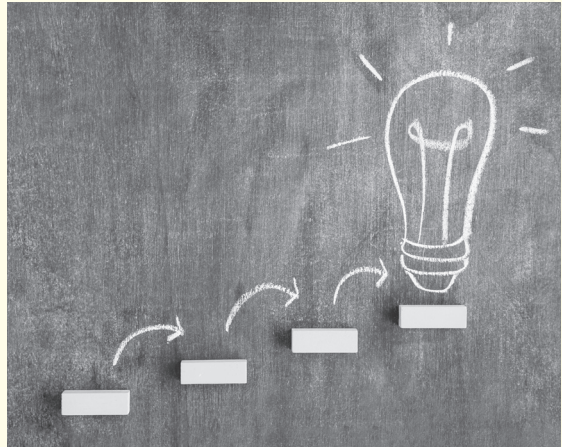
๖. มีระบบการประกันคุณภาพที่เข้มแข็ง โปร่งใส จะมีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการกำกับติดตามและการจัดการศึกษา *ออสเตรเลีย* มีการประกาศปฏิญญาเมลเบิร์นที่ระบุค่านิยมสัญญาที่จะลงมือปฏิบัติ ๘ ด้าน เพื่อการควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยเน้นด้านการศึกษาที่เท่าเทียมและเป็นเลิศภายใต้การกำกับติดตามของรัฐบาลกลาง รัฐบาลของรัฐและเขตปกครองต่าง ๆ ในขณะที่ *แคนาดา* นำระบบประกันคุณภาพมาเป็นวัฒนธรรมในการทำงาน

๗. มีระบบการกำกับติดตามที่เข้มแข็ง โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามหลายภาคส่วน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมกลางของรัฐด้านการจัดการศึกษา และสหภาพยุโรป

๘. พัฒนาการศึกษามีคุณภาพ โดยพัฒนาควบคู่ทั้งด้านผู้เรียน ครู สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการบริหารจัดการ

๙. ระบบการพัฒนาคู่มือมีคุณภาพสูง เน้นการพัฒนาคู่มือที่มีคุณภาพในด้านเทคนิคและกลวิธีในการสอน และการคัดเลือกครูด้วยเกณฑ์คุณภาพสูง ครูได้รับความไว้วางใจ และมีเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอน สามารถเลือกวิธีการสอนของตนเองมีอิสระในการเลือกวิธีการ อุปกรณ์ และสื่อในการจัดการเรียนรู้อในห้องเรียน รวมทั้งครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การนำมาตราฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศนั้น นอกจากการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษาแล้ว ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย รวมทั้งการพัฒนาคู่มือ ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญอันจะส่งผลให้การนำมาตราฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติเกิดประสิทธิผล

๓. ผลการสังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ

จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะข้อมูลการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติในปัจจุบัน และข้อมูลแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของต่างประเทศ จึงได้สังเคราะห์แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติใน ๔ ประเด็น คือ ๑) แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับการศึกษา ๒) แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับการศึกษาสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและประเมินผล ๓) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และ ๔) แนวทางการกำกับติดตามการประเมินเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน โดยแต่ละประเด็นเสนอแนะแนวทางในการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วง คือ ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม และช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบงาน ดังนี้

๑) ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสมเป็นช่วงต้นของการดำเนินการหลังจากทุกหน่วยงาน ทุกระดับ กำหนดมาตรฐานการศึกษาเรียบร้อยแล้ว โดยการทำงานในช่วงนี้เน้นการปรับเปลี่ยนนโยบาย แผนงาน ภารกิจ แนวทางการดำเนินการ และยังคงดำเนินการแบบเดิมในหลายภารกิจ อีกทั้งในการทำงานช่วงนี้ผู้ปฏิบัติงานส่วนหนึ่งยังต้องการแนวทางการทำงานที่เป็นรูปธรรม และข้อมูลรายละเอียดที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทสำหรับการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

ในช่วงนี้มีการดำเนินการ ดังนี้

(๑) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและเตรียมการนำไปใช้ในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาส่วนหนึ่งกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาในระดับการศึกษา

(๒) การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการวัดประเมินผลนั้น หน่วยงานส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรเดิม ยกเว้นการอาชีวศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในระยะนี้แนวทางการนำมาตรฐานของชาติสู่การปฏิบัติก็จะเน้นการจัดการโดยใช้ฐานสมรรถนะเชิงรุกที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิด ปฏิบัติ และ

สามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง และใช้แนวทางการวัดและประเมินผลในลักษณะที่เป็นการประเมินผลตามสภาพจริงและการประเมินผลเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

(๓) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกนั้น เน้นการดำเนินการตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ และแนวทางที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้อย่างชัดเจน

(๔) การกำกับติดตามและประเมินผล ควรจัดระบบแนวทางการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพและดำเนินการตามระบบที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการกำกับติดตามประเมินผลการทำงานที่มุ่งเน้นคุณลักษณะผู้เรียน และการทำงานในลักษณะกัลยาณมิตร และนำข้อมูลมาใช้ในการช่วยเหลือ แก้ปัญหา ให้การสนับสนุน และนำข้อมูลมาใช้ในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาในช่วงต่อไป

๒) ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบงาน

ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบงาน เป็นช่วงการทำงานต่อเนื่องหลังจากได้มีการนำข้อมูลการทำงานในช่วงที่ผ่านมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติ และจัดระบบงานใหม่ให้เชื่อมโยง ต่อเนื่องกันและส่งผลชัดเจน โดยมีการดำเนินการเกี่ยวกับการทบทวนมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล โดยมีการดำเนินการแต่ละส่วน ดังนี้

(๑) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ ในช่วงนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรนำข้อมูลการดำเนินการในช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสมมาใช้ในการทบทวนมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และเพิ่มเติมข้อมูลจุดเน้นตามบริบทการทำงานและระดับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย

(๒) การนำมาตรฐานการศึกษาของชาติแต่ละระดับการศึกษามาสู่การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาและการประเมินผลนั้น เป็นการนำมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับมาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มีลักษณะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centric) โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ความพร้อม ความสามารถ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งความเหมาะสมกับบริบท วิถีชีวิต ภูมิสังคม ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (Real Life) ของผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริง มิได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ยึดสมรรถนะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตเป็นหลักในการจัดการศึกษา โดยมีการกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ในแต่ละระดับการศึกษา

นอกจากนี้ เน้นการเชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะเชิงรุก ที่มุ่งเน้นให้ได้เรียนรู้จากการคิด ปฏิบัติ และใช้ความรู้ได้จริงในชีวิต และการแก้ปัญหาเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เน้นการบูรณาการข้ามศาสตร์ เน้นการนำตนเองในการเรียนรู้ การเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียน เน้นการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning) เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง สอนกันเอง เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เรียนรู้จากตัวอย่างที่เห็น เรียนรู้จากการทำงาน เรียนรู้จากการพบปะพูดคุย เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ลองผิด ลองถูก และเรียนรู้จากเทคโนโลยี จัดการเรียนรู้อินลักษณะการผสมผสาน (Blended Learning) คือ เรียนรู้ทางออนไลน์ และเรียนรู้แบบพบกัน ในห้องเรียน (Face to Face) เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน นำโปรแกรมทันสมัยที่ทำให้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ เช่น MOOC SkillLane Google ร่วมกับการที่ครูได้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก และการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนใช้ความรู้มากขึ้น และการวัดและประเมินผล เพื่อการเรียนรู้และช่วยเหลือผู้เรียน

(๓) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก เน้นการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในที่เชื่อมโยงสู่การแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน การประเมินคุณภาพภายนอกที่เน้นการประเมินคุณลักษณะผู้เรียนจากร่องรอยเชิงประจักษ์ โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเลือกระบบ หน่วยงานและผู้ประเมินได้เอง และเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาเข้ามาร่วมประเมินคุณภาพ

(๔) การกำกับติดตามและประเมินผล จัดระบบแนวทางการกำกับติดตามที่มีประสิทธิภาพ และดำเนินการตามระบบที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง มีการนำข้อมูลมาประมวล รวบรวม จัดระบบ เป็นคลังข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบาย ตัดสินใจ ให้การสนับสนุนงบประมาณ และให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานต่าง ๆ อย่างเหมาะสม โดยจัดให้มีหน่วยปฏิบัติงาน กำกับ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุนในระดับพื้นที่เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานมากขึ้น เน้นการเชื่อมโยงปฏิบัติการด้วยเครือข่ายเทคโนโลยี และการจัดทำฐานข้อมูลการปฏิบัติงาน เพื่อการปรับปรุงนโยบายให้เหมาะสมทันทั่วทั้งที่ ให้มีระบบการทำงานอย่างชัดเจน ประเมินผลการทำงานที่มุ่งเน้นคุณลักษณะผู้เรียน และการทำงานในลักษณะกัลยาณมิตร และนำข้อมูลมาใช้ในการช่วยเหลือ แก้ปัญหา ให้การสนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากรที่จำเป็น

๔. ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการเพื่อนำมาตรฐานการศึกษา ของชาติสู่การปฏิบัติ

ในการบริหารจัดการเพื่อนำมาตรฐานการศึกษา
ของชาติสู่การปฏิบัติในแต่ละช่วงการทำงานมีรายละเอียด
การดำเนินการ ดังนี้

ช่วงที่ ๑ ช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

ในช่วงที่ ๑ ควรดำเนินการในการบริหารจัดการ
เพื่อการขับเคลื่อนงานในภารกิจ ดังนี้

๑) การจัดทำงานหรือหน่วยประสานงาน สนับสนุน
ถอดบทเรียน

จุดประสงค์เพื่อให้การดำเนินการนำมาตรฐาน
การศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบมีผู้ดำเนินการหลัก
อย่างชัดเจน โดยควรจัดให้มีทีมงานหรือหน่วยงานทำงานในลักษณะการประสานงาน สนับสนุน
การทำงานในภาพรวม รวมทั้งติดตามผล ถอดบทเรียน เพื่อการนำองค์ความรู้มาใช้ในการทำงาน
ในช่วงต่อไป โดยจัดองค์ประกอบของทีมงานครอบคลุมทั้งผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงาน
ในลักษณะต่าง ๆ จากทุกภาคส่วน

๒) การประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจเชิงลึก

จุดประสงค์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่ช่วยในการสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และ
ความพร้อมในการปฏิบัติงาน ควรดำเนินการ ดังนี้ ในช่วงต้นต้องสร้างความตระหนักในความสำคัญ
ของการมีมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เป็นกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนร่วมกัน
โดย จัดทำสื่อนำเสนอข้อมูลรายละเอียดที่มีการอธิบายความหมาย และลักษณะมาตรฐาน
การศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
มีตัวอย่างประกอบที่ชัดเจนผ่านสื่อหลายรูปแบบโดยเฉพาะสื่อออนไลน์เพื่อการเข้าถึงข้อมูล
ทุกกลุ่มเป้าหมาย และควรจัดทำแหล่งรวบรวมแนวทางที่สามารถพัฒนามาตรฐานการศึกษา
ของชาติแต่ละด้านย่อย ๆ ในแต่ละระดับที่ชัดเจน เข้าถึงง่าย หลากหลายซึ่งอาจจะดำเนินการ
ทั้งในลักษณะการจัดทำแนวทางที่สามารถพัฒนาผู้เรียนขึ้นใหม่ หรือรวบรวมประมวลข้อมูล
แนวทางที่ดีซึ่งสามารถพัฒนาผู้เรียนและดำเนินการได้ผลแล้วในบริบทต่าง ๆ

๓) การวิเคราะห์งาน ปรับเปลี่ยนกลไกสนับสนุน

จุดประสงค์เพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่ต่อเนื่อง จากงานเดิมสู่งานที่มีเป้าหมายที่กำหนดขึ้นใหม่อย่างราบรื่น เกิดผลเต็มที่ การนำมาตราฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ ปรับเปลี่ยนกลไกสนับสนุนการนำมาตราฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติในช่วงต้นการทำงานนั้น หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องมีการวางแผนการทำงานเชิงระบบต่อเนื่อง งานบางส่วนไม่สามารถปรับเปลี่ยนอย่างเต็มรูปได้ในระยะเวลาอันสั้น เนื่องจากต้องผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในลักษณะการบูรณาการ ดังนั้น ในช่วงนี้การทำงานจะมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนอย่างเต็มรูปในโอกาสต่อไป การดำเนินการควรมีลักษณะ ดังนี้

๓.๑ จัดคณะทำงานศึกษามาตราฐานการศึกษาของชาติอย่างละเอียด ชัดเจน โดยเฉพาะความหมายของมาตราฐานการศึกษาของชาติที่ครบถ้วน และนำสู่การวิเคราะห์นโยบาย และภารกิจที่หน่วยงานดำเนินการ

๓.๒ นำข้อมูลมาจัดทำแผนการทำงาน โดยมีการดำเนินการ ๓ ลักษณะ คือ ๑) ภารกิจที่มีความสอดคล้องในการพัฒนาผู้เรียนตามมาตราฐานการศึกษาของชาติ และมาตราฐานการศึกษาระดับที่ดำเนินการโดยตรง ควรดำเนินการต่อเนื่องและอาจจะเพิ่มความชัดเจน เข้มข้นของกิจกรรม และการดำเนินงาน รวมทั้งจัดงบประมาณสนับสนุนให้มากขึ้น ๒) ภารกิจที่มีความสอดคล้องในการพัฒนาผู้เรียนตามมาตราฐานการศึกษาของชาติ และมาตราฐานการศึกษาในแต่ละระดับค่อนข้างน้อย ควรปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการให้เหมาะสมมากขึ้น หรืองดดำเนินการ และ ๓) กำหนดนโยบายหรือจัดภารกิจใหม่ พัฒนาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนตามมาตราฐานการศึกษาของชาติ และมาตราฐานการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

๓.๓ จัดทำแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน นำสู่การติดตามผลการทำงาน และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการทำงาน และการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดในมาตราฐานการศึกษาของชาติ และมาตราฐานการศึกษาในแต่ละระดับ

๔) เตรียมพร้อมบุคลากร

การเตรียมพร้อมบุคลากรทุกระดับให้ทำงานอย่างต่อเนื่อง จุดประสงค์เพื่อให้มีความตระหนัก ความเข้าใจ และคุณลักษณะที่สำคัญพร้อมทำงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกัน และสามารถเชื่อมโยงสู่ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยอาจจะดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ วิเคราะห์ภาระงานที่จะดำเนินการ และจัดทำรายละเอียดสมรรถนะของบุคลากรแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะ ๔ กลุ่มสำคัญ คือ ๑) บุคลากรสนับสนุนทางวิชาการ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ๒) ผู้บริหารการศึกษา ๓) ผู้บริหารสถานศึกษา และ ๔) ผู้สอน

๔.๒ ประเมิน ตรวจสอบระดับสมรรถนะของบุคลากร และจัดทำแผนการพัฒนาโดยดำเนินการ ๒ ลักษณะ คือ ๑) การพัฒนาผ่านการเรียนรู้ฝึกอบรมต่าง ๆ ตามความต้องการ และ

๒) การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง ร่วมกับบุคลากรกลุ่มอื่น และนำข้อมูลสู่การพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง พัฒนาบุคลากรอย่างเข้มข้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติการในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง ต้องเน้น ๑) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ๒) การจัดให้มีพี่เลี้ยงที่พร้อมเรียนรู้ไปด้วยกัน ให้การดูแล ช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการเรียนรู้บนฐานการทำงาน พัฒนาผู้เรียนจากบริบทห้องเรียนจริง และพัฒนาศักยภาพในการสอนให้เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่สอน โดยให้มีประสบการณ์จริงในการทำงาน ๓) พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะเป็นผู้บริหารเชิงวิชาการที่มีความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนางานวิชาการ ตระหนักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาในระดับนั้น ๆ ทั้ง ๑) คุณลักษณะ ๓ ด้าน ๒) ค่านิยมร่วม และ ๓) คุณธรรม และตระหนักในการร่วมเรียนรู้ และสร้างระบบ กลไก แรงจูงใจ อีกทั้งการจัดระบบการบริหารจัดการ งบประมาณ และระบบการยกย่อง เสริมกำลังใจที่สนับสนุนผู้สอนให้ปฏิบัติงานพัฒนาผู้เรียนอย่างเกิดผล

๕) การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและการสนับสนุน

จุดประสงค์เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผนที่กำหนด และหาวิธีการให้ความช่วยเหลือเพื่อการปรับเปลี่ยนการทำงานได้อย่างเหมาะสมหลังจากหน่วยงานดำเนินการตามแผนที่กำหนด ซึ่งมีทั้งภารกิจเดิม ภารกิจที่ปรับเปลี่ยน และภารกิจใหม่แล้วในระยะเวลาหนึ่ง ต้องจัดให้มีระบบ การกำกับ ติดตาม ประเมินผล ที่มีลักษณะ ดังนี้ ๑) ผู้ทำหน้าที่ กำกับ ติดตาม ประเมินผล มีความเข้าใจ ชัดเจน และดำเนินการในลักษณะการเน้นบรรยากาศการทำงานที่เป็นไปเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันและการหาทางช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างเหมาะสม ๒) จัดระบบหรือรูปแบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลหลายลักษณะ ทั้งใช้ที่ทีมงานส่วนกลาง และส่วนพื้นที่ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมสื่อสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ ทั้งกระบวนการทำงาน สิ่งที่เป็นปัญหา สิ่งที่เหมาะสม และบทเรียนสำคัญ นอกจากนี้การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และการสนับสนุน ควรช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงการทำงาน และการแก้ปัญหาระหว่างการจัดการศึกษาแต่ละระดับด้วย

๖) การนำร่องการทำงานเต็มรูปแบบทุกระบบ

จุดประสงค์เพื่อสร้างรูปธรรมในการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่สำคัญของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การจัดให้มีการดำเนินการนำร่องนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติอย่างเชื่อมโยงเต็มรูปแบบในทุกระดับเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้เกิดพื้นที่การเรียนรู้สำคัญของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งกระบวนการทำงานที่เกิดผล ความล้มเหลวที่เกิดขึ้น และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ โดยดำเนินการ ดังนี้ ๑) เลือกรุ่นนำร่องที่ครอบคลุมการศึกษาทุกระดับ ๒) ศึกษาการทำงานอย่างเต็มรูปแบบ การทำงานเพื่อความเชื่อมโยงกับกฎระเบียบ งานที่เป็นอยู่ ที่สำคัญคือ การดำเนินการนำร่องการทำงานเชิงบริหาร

จัดการที่มีการทำงานในลักษณะการเชื่อมโยงกันในการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา การดำเนินการนำร่อง มีแนวทางดังนี้

๖.๑ ดำเนินการนำร่องเต็มรูปแบบ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรง และเพิ่มเติมมาตรฐานการศึกษาของตนเองที่สอดคล้องกับบริบท และลักษณะตามวัย และให้อิสระในการดำเนินการทั้ง ๑) การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนระบบกลไกต่าง ๆ ผู้การพัฒนาผู้เรียน ๒) การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่นำสู่การพัฒนามาตรฐานการศึกษา และการวัดประเมินผล ๓) การจัดระบบประเมินคุณภาพโดยรวมของหน่วยงาน

๖.๒ ดำเนินการนำร่องในลักษณะการปรับในส่วนการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และระบบบริหารวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาในระดับที่ปรับใหม่ ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับหลักสูตรเดิมที่กำหนดไว้ โดยเน้นการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก

๖.๓ นำร่องในส่วนระบบกลไกการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เป็นไปตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑

ช่วงที่ ๒ ช่วงทบทวนมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบงาน

การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนงานในช่วงที่ ๒ ควรดำเนินการ ดังนี้

๑) จัดตั้งคณะทำงาน ที่ดูแลช่วยเหลือ สนับสนุน และประเมินผลในภาพรวม

จุดประสงค์เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบในการประสานงานของหน่วยต่าง ๆ ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน จัดตั้งคณะทำงาน ที่ดูแลช่วยเหลือ สนับสนุน และประเมินผลในภาพรวม ที่เน้นการประสานงาน ให้ความช่วยเหลือและการส่งต่อผลการดำเนินงาน ภารกิจสำคัญ คือ การสร้างเครือข่ายการทำงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากกันและกัน

๒) การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่ช่วยในการสร้างความเข้าใจ และรูปธรรมในการทำงาน

จุดประสงค์เพื่อการเผยแพร่แนวทางในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนถึงกลุ่มเป้าหมายทุกบริบทที่จัดการศึกษา การดำเนินการมีจุดเน้นเช่นเดียวกับช่วงแรก เพียงแต่ในช่วงนี้ มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระ และจุดเน้นเป็นการนำเสนอข้อมูลที่เป็นบทเรียนที่เป็นรูปธรรมจากพื้นที่นำร่องในด้านต่าง ๆ

๓) การพัฒนาบุคลากรทุกระดับการศึกษาในทุกสถานการศึกษาแต่ละสังกัด

จุดประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ และเห็นแนวทางการทำงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ชัดเจนจากแนวทางการพัฒนาที่หลากหลายตรงกับความสนใจ การพัฒนาบุคลากรต้องดำเนินการ

อย่างเข้มข้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้สอนซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติการในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง โดยมีแนวทาง ดังนี้

๓.๑ ทบทวนสมรรถนะของบุคลากร และนำสู่การประเมินตนเอง สู่การวางแผนการพัฒนา

๓.๒ การพัฒนาครูผู้สอนเน้นการพัฒนาในหลายลักษณะ ๑) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ๒) การเรียนรู้ร่วมกัน และการจัดพี่เลี้ยงที่พร้อมเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการเรียนรู้บนฐานการทำงานพัฒนาผู้เรียนจากบริบทห้องเรียนจริง

๓.๓ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีลักษณะเป็นผู้บริหารเชิงวิชาการที่มีความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนางานวิชาการ ตระหนักในการพัฒนาผู้เรียน และตระหนักในการร่วมเรียนรู้ สร้างระบบ กลไก และสร้างแรงจูงใจ อีกทั้งการจัดระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนผู้สอนให้ปฏิบัติงานพัฒนาผู้เรียนอย่างเกิดผล

๔) การจัดสื่อ แหล่งเรียนรู้ เครื่องมือการเรียนรู้ และงบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้

จุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างง่ายดาย มีความหมาย จากสื่อ แหล่งการเรียนรู้

เครื่องมือการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการ

การเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ โดยต้องจัดสิ่งต่าง ๆ

สนับสนุน ดังนี้ ๑) สื่อเทคโนโลยีสำหรับการสืบค้น

ความรู้จากทั่วโลก แทนการบอกความรู้ของครู

๒) แหล่งการเรียนรู้ ซึ่งมีความครอบคลุมทั้ง

สถานที่จริง สำหรับการเรียนรู้ สาระต่าง ๆ อีกทั้ง

แหล่งการเรียนรู้ สถานประกอบการ ที่จะให้ผู้เรียน

นำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปประยุกต์ใช้จริง

๓) เครื่องมือการเรียนรู้ ซึ่งมีความครอบคลุม

ทั้งเครือข่ายภายในและต่างประเทศ ทั้งเครือข่าย

ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ และผู้รู้ในศาสตร์สาขานั้น ๆ สำหรับการสนับสนุนการทำงานของโรงเรียน

ในด้านต่าง ๆ และ ๔) งบประมาณสนับสนุนการเรียนรู้ หมายถึงงบประมาณสนับสนุน

การเรียนรู้ของผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน รวมทั้งผู้ปกครอง ที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการศึกษา

ซึ่งอาจจะต้องวางระบบการจัดสรรงบประมาณแนวใหม่ ที่มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหา

ระดับการพัฒนาและบริบทพื้นที่ และรองรับความจำเป็นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่าง

การปฏิบัติงานของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว ในบางประเด็นสามารถนำมากำหนดแนวทางของการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยมีระดับความเข้มข้นในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ใน ๔ ลักษณะ ดังนี้ **ระดับ ๑ การดำเนินการตามแนวทางเดิม** คือ การดำเนินการตามแบบเดิมที่เคยดำเนินการอยู่ **ระดับ ๒ การดำเนินการเพิ่มเติม** คือ การดำเนินการตามแบบเดิมแต่มีการเพิ่มเติมในรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น **ระดับ ๓ การเร่งรัดการดำเนินงาน** คือ การดำเนินการที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากเดิม และเน้นย้ำให้มีการดำเนินการ และ **ระดับ ๔ การปฏิบัติเข้มข้น** คือ การดำเนินการเชิงลึกอย่างเข้มข้นต่อเนื่อง และเป็น การปฏิบัติที่จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้ ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำงาน โดยแบ่งออกเป็น ๒ ประเด็นใหญ่ ได้แก่ การทำงานด้านหลักสูตรการสอนและการวัดประเมินผล และการบริหารจัดการ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นย่อยคือ ๑) การประชาสัมพันธ์ ๒) การพัฒนาบุคลากร ๓) การดำเนินการนำร่อง ๔) การกำกับติดตาม และ ๕) การประกันคุณภาพการศึกษา รายละเอียดแสดงดังภาพ

การบริหารจัดการ					
ภารกิจประเภท	ผลลัพธ์ การสอน และการวัดประเมินผล	การประเมินคุณลักษณะ	การนำร่อง	การกำกับติดตาม	การประเมินคุณภาพ
ปฐมวัย	การศึกษาปฐมวัย	ใช้หลักสูตรเดิม การจัดประสบการณ์เป็นพัฒนาการ 4 ด้าน และส่งเสริมให้เด็กสมรรถนะตามช่วงวัยต่าง ๆ ตามหลักสูตร	พัฒนาอย่างเข้มข้น ต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้สอน	- นำร่องทุกระดับ แบบเชื่อมโยง ส่งต่อแผนเดิม - นำร่องหลายลักษณะ เช่น (๑) กำตาม DOE ด้วยการบริหาร จัดการอย่างอิสระ (๒) ปรับงานให้เชื่อมโยงกับ DOE โดยนำร่อง การทำงาน ตามข้อเสนอ	- มุ่งเป้าหมาย ที่ผลลัพธ์ - ใช้ระบบแนวทาง เดียว - ทำงานประสานกัน - สร้างบรรยากาศ ใหม่ / สร้างมุมมอง การกำกับติดตาม เพื่อการพัฒนา
	การสอนแบบพัฒนาการเด็ก ตามหลักสูตร	ใช้หลักสูตรเดิม การสอนแบบบูรณาการเชิงรุก การวัดและประเมินผล แบบประเมิน ตามสภาพจริง และประเมินเพื่อพัฒนา ผู้เรียนอย่างแท้จริง	- เน้นการเรียนรู้ เชิงปฏิบัติการ - การเรียนรู้ร่วมกัน มีพี่เลี้ยงที่พร้อม เรียนรู้ ดูแล - เรียนรู้บนฐาน การทำงานพัฒนา ผู้เรียน จากบริบท		
การศึกษาขั้นพื้นฐาน	การสอนแบบการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะเชิงรุก	การวัดและประเมินผลในสิ่งที่ทำได้ เป็นเพื่อการพัฒนาผู้เรียน อย่างแท้จริง	การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน และมีความสำคัญ		
	การสอนแบบจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะเชิงรุก	การวัดและประเมินผลในสิ่งที่ทำได้ เป็นเพื่อการพัฒนาผู้เรียน อย่างแท้จริง	สร้างความเข้าใจ สาระอย่างละเอียด และมีตัวอย่างที่เป็น ฐานสมรรถนะ		
อาชีวศึกษา	การสอนแบบจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะเชิงรุก และ การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง	ใช้หลักสูตรเดิม การสอน การเรียนรู้ผู้สมรรถนะเชิงรุก และการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง	ดำเนินการสร้างความตระหนักในความสำคัญ		
	การวัดและประเมินผลในสิ่งที่ทำได้	การวัดและประเมินผลในสิ่งที่ทำได้	ส่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจระบบและ การทำงานที่เชื่อมโยง ระหว่างการควบคุม และประเมินคุณภาพ การศึกษา		
อุดมศึกษา	การสอน การเรียนรู้ผู้สมรรถนะ เชื่อมโยงกับงานและการใช้ชีวิต ใช้เทคโนโลยีอย่างเท่ากัน	เตรียมพร้อมพัฒนากระบวนการทำงาน ที่เชื่อมโยงระหว่าง DOE และการสร้างหลักสูตร ฐานสมรรถนะ	กำหนดสมรรถนะ และเกณฑ์ชัดเจน - เป็นหน่วยพัฒนา ที่มุ่งเน้นการพัฒนา DOE		
	การวัดและประเมินผลในสิ่งที่ทำได้	หน่วยงานกลาง			
หน่วยงานกลาง					

บทสรุปผู้บริหาร

ภาพที่ ๒ แสดงภารกิจสำคัญและลักษณะการปฏิบัติในช่วงเชื่อมต่อและหาแนวทางที่เหมาะสม

สรุปสาระสำคัญของภารกิจ
 แนวทางการนำมาตราฐานการศึกษาของชุดปฏิบัติการปฏิบัติ

๕. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) การศึกษาวิจัยในการทดลองใช้แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ไปสู่สถานศึกษาทุกระดับ ที่มีความแตกต่างกัน ตามบริบทและสังกัด

๒) การศึกษาวิจัยกระบวนการพัฒนา โดยการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ในระดับสถานศึกษาของทุกสังกัด

๓) การศึกษาวิจัยกระบวนการใช้แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ในสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อค้นหาโรงเรียนแกนนำหรือต้นแบบในแต่ละจังหวัด และภูมิภาค

๔) การศึกษาปัจจัยความต้องการจำเป็นในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ ที่เข้มแข็งของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันตามขนาด บริบท และสังกัดในแต่ละพื้นที่

๕) การศึกษาวิจัยการพัฒนาประสิทธิภาพการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ກາດຟນວກ

รายชื่อคณะผู้ดำเนินการวิจัย

คณะกรรมการที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แคมมณี
รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์
ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์
ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก
ดร.สุพจน์ ทวายแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชารินทร์ ตรีวัธญญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถพล อนันตวรสกุล
นายวณิชย์ อ่วมศรี

คณะกรรมการดำเนินการวิจัย

โดยความร่วมมือของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์	หัวหน้าคณะวิจัย
รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์	รองหัวหน้าคณะวิจัย
ดร.พิทักษ์ นิลนพคุณ	ผู้วิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรขา อรัญวงศ์	ผู้วิจัย
ดร.ทรงพร พนมวัน ณ อยุธยา	ผู้วิจัย
ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ	ผู้วิจัย
ดร.กฤษณาสี บรรณรักษ์สันติกุล	ผู้วิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริทิพร พิษณุกุล	ผู้วิจัย
นางสาวดารากร ปัญญาทิพย์	ผู้วิจัย
ดร.นาฏฤดี จิตรรังสรรค์	ผู้วิจัยและเลขานุการ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

ระดับการศึกษาปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดร.สุทธิ สุวรรณपाल	ศึกษานิเทศก์ สพป.จันทบุรี เขต ๑
ดร.ลำไย สายโงน	ศึกษานิเทศก์ สพป.ศรีสะเกษ เขต ๒
ดร.สุธีรัตน์ อริเดช	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหัวดอย สพป.เชียงราย เขต ๑
นางสาวอรุณี คงมา	ศึกษานิเทศก์ สพป.นราธิวาส เขต ๑
ผศ.ดร.ดนุชา ปนคำ	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.มูทิตา หวังคิด	โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
นางสาววรรณภา สุคนธ์รัตน์	ศึกษานิเทศก์ สพป.นราธิวาส เขต ๓
นางสาวอำไพพร นาคแก้ว	ศึกษานิเทศก์ สพป.นราธิวาส เขต ๒
ผศ.ดร.สุภัทรา คงเรือง	อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
นางจุฬาลักษณ์ พงษ์สังข์	ครูโรงเรียนวัดไม้ตราสมชาการาม จ.พระนครศรีอยุธยา
นางวลีรัตน์ อาทิเวช	ครูโรงเรียนบ้านคำไฮใหญ่ จ.อุบลราชธานี
นางสาวอารีย์ คำสังมะ	ครูโรงเรียนสุเหร่าทรายกองดิน กรุงเทพมหานคร
นายปวิวัฒน์เมธี ศรีจ่านงค์	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดมหวานนารา จ.อุบลราชธานี
นางวนิดา ศิลปะกิจโกศล	นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดปราจีนบุรี
ดร.กอบวิทย์ พิริยะวัฒน์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒
ดร.นิตยา มั่นชำนาญ	ผู้อำนวยการโรงเรียนสนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
ดร.เกรียง ลีติจำเริญพร	รองผู้อำนวยการโรงเรียนปิ่นสรวงแยลวิทยาลัย จ.เชียงใหม่
ดร.สุพรวรัตน์ สัตตชนชัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนราชวินิต (ประถม) กรุงเทพมหานคร
นายสาธิต สร้างสกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสมหวัง จ.สุราษฎร์ธานี
นางสาวณพัชอร เอ็งสมบุญณ์	ครูโรงเรียนสนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา
นางสาวสุกณี บุญยะบัญชา	ผู้บริหารโรงเรียนรุ่งอรุณ กรุงเทพมหานคร
นางสาวปานใจ จารุวนิช	อาจารย์สถาบันอาศรมศิลป์ กรุงเทพมหานคร
ดร.สาคร คุณชื่น	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนมะโนรา (รังสิยานุกูล)
นางสาวพรพรพรรณ โดมขุนทด	ครูโรงเรียนวัดดอนมะโนรา (รังสิยานุกูล)

การอาชีวศึกษา

นางเจิดฤดี ชินเวโรจน์

นายณรงค์ชัย เจริญรุจิทรัพย์

นายบรรยงค์ วงศ์สกุล

นางสาวประทีน เลี่ยนจำรูญ

นางปวีณกร แป้นกถัด

ดร.ยุพิน ทองส่งโสม

ดร.เดชวิชัย พิมพ์โคตร

ดร.เรืองแสง ห้าสกุล

นางณัฐนันท์ ชุมแก้ว

นายบุญมา หลิมเจริญ

นายวิทยา ใจวิถี

ว่าที่ร้อยโท อภิเดช สารคำ

นางยุพิน พิมพ์

นางประยูร มีต้องบัน

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอาชีวศึกษาด้านธุรกิจและบริการ

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุราษฎร์ธานี

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์

ครูวิทยาลัยเทคนิคพังงา

ครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ

ผู้อำนวยการวิทยาลัยกัญจนานิกะกุดธธานี

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี

ศึกษานิเทศก์ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคใต้

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยียานยนต์โตโยต้า

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคเหนือ

รองผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพบัวใหญ่ จ.นครราชสีมา

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างสี่พระยา

ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง ๔

ระดับการอุดมศึกษา

ผศ.ดร.อรุณี ลำภาทอง

ผศ.ดร.ศศิธร วชิรปัญญาวงศ์

ผศ.ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู

ดร.รังรอง สมมิตร

นางสาวอภิษฎา ทองสะอาด

ผศ.ดร.สิทธิกร สุมาลี

ผศ.ดร.วัฒนา รัตนพรหม

รศ.ศศินันท์ เศรษฐวิวัฒน์บดี

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อาจารย์สาขาวิชาปฐมวิทยา ภาควิชาการศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผู้ช่วยอธิการบดี สถาบันอาศรมศิลป์

อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

ระดับการอุดมศึกษา (ต่อ)

ผศ.ดร. อังคนา กรัณยาธิกุล

รศ.ดร.เอก เกิดเต็มภูมิ

นายณัฏฐติพงษ์ อูทอง

รศ.ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์

ผศ.ดร.ไสว พักขาว

คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

อาจารย์มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ผู้อำนวยการสำนักสหกิจศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อดีตรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.สุภัทธร จำปาทอง
ดร.วัฒนาพร ระวังบุทข์
ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์
ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์
นายสำเนา เนื้อทอง

เลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา (ถึงอันวาคม ๒๕๖๒)
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

ผู้พิจารณารายงาน

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์
ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก
ดร.วิเชียร เกตุสิงห์

ที่ปรึกษาพิเศษประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
กรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สมศ.
อดีตรองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ดร.ประวีณา อัสโย
นางสาวกรกมล จึงสำราญ
นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร
ดร.วิภาดา วาณิช
นางสาวอุบล ตีร์ตันวิชชา
นายพรพรม เทพเรืองชัย
นางสาวนุรียา วิจิ

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

ผู้เรียบเรียงเอกสาร

ดร.ประวีณา อัสโย
นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร
ดร.ปิยะมาศ เม็ดไธสง

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา
นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

ผู้ประสานงานจ้างที่ปรึกษา

นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ

นักวิชาการศึกษาศึกษาชำนาญการพิเศษ

ผู้ประสานการจัดพิมพ์

ดร.ปิยะมาศ เม็ดไธสง

นักวิชาการศึกษาศึกษาชำนาญการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

โทรศัพท์ ๐๒ ๖๖๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๒๕๒๘

โทรสาร ๐๒ ๒๔๓ ๑๑๒๙ Website: www.onec.go.th

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

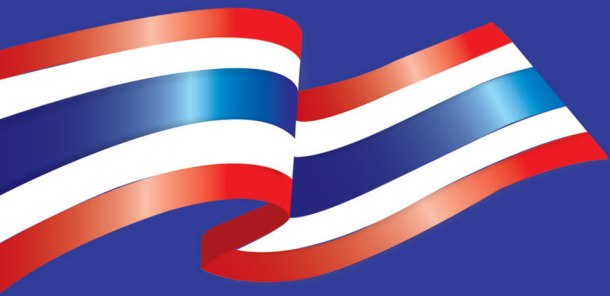
๙๙/๒๐ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๑๑๒๙

สรุปสาระสำคัญของวิจัย
แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ
สู่การปฏิบัติ

ขอความร่วมมือจากท่านผู้ใช้เอกสารเล่มนี้
ตอบแบบแสดงความคิดเห็นในการนำหนังสือไปใช้ประโยชน์
เพื่อเป็นข้อมูลให้สำนักงานฯ ได้นำไปพัฒนาการศึกษาต่อไป
และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
โทร. ๐๒ ออ๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๒๕๒๘, ๒๕๒๙ โทรสาร ๐๒ ๒๔๓ ๑๑๒๙
Web site: www.onec.go.th